

Príklady na precvičenie č. 3

1. Rozdelenie pravdepodobnosti náhodnej premennej X so strednou hodnotou 3,8 je dané pravdepodobnostnou tabuľkou

x_i	1	2	3	x_4	7
p_i	0,05	0,1	0,3	0,4	p_5

Určte:

- (a) neznáme hodnoty x_4 a p_5 ;
- (b) disperziu a modus náhodnej premennej X ;
- (c) $P(2 \leq X < 4)$ a $P(X \leq E(X))$;
- (d) distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

[i] $p_5 = ?$; $x_4 = 4$; ii) $D(X) = 2,46$; $Mo(X) = 4$;

iii) $P(2 \leq X < 4) = 0,4$; $P(X \leq E(X)) = 0,45$

2. Náhodná premenná X je daná pravdepodobnostnou tabuľkou

x_i	x_1	1	2	3
p_i	0,1	0,2	p_3	0,4

pričom platí, že $D(X) = 1$ a $x_1 \leq 4$. Určte:

- i. neznáme hodnoty x_1 a p_3 ;
- ii. strednú hodnotu a modus náhodnej premennej X ;
- iii. $P(0 \leq X < 2)$ a $P(|X - 1,5| \leq 1)$;
- iv. distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

(Návod: Použite vzťah $D(X) = E(X^2) - [E(X)]^2$, $E(X^2) = \sum_{i=1}^n x_i^2 \cdot p_i$.)

[i] $p_3 = ?$; $x_1 = 0$; ii) $E(X) = 2$; $Mo(X) = 3$;

iii) $P(0 \leq X < 2) = 0,3$; $P(|X - 1,5| \leq 1) = 0,5$

3. Predpokladajme, že hádzeme súčasne dvoma kockami. Vykonáme 3 hody. Nech X je náhodná premenná, ktorá reprezentuje počet hodov, pri ktorých hodíme súčet 9.

- i. Zostrojte pravdepodobnostnú tabuľku pre náhodnú premennú X (hodnoty zapíšte v tvare zlomkov).
- ii. Vypočítajte strednú hodnotu a disperziu náhodnej premennej X .
- iii. Vypočítajte $P(0 < X \leq 2)$, $P(X > E(X))$.
- iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \left\| \begin{array}{c|c|c|c} 0 & 1 & 2 & 3 \\ \hline \frac{512}{729} & \frac{192}{729} & \frac{24}{729} & \frac{1}{729} \end{array} \right.$; ii) $E(X) = \frac{1}{3}$, $D(X) = \frac{8}{27}$; iii) $P(0 < X \leq 2) = \frac{216}{729}$,
 $P(X > E(X)) = \frac{217}{729}$

4. V krabici je 9 guľôčok, z ktorých jedna tretina sú biele guľôčky. Nech X je náhodná premenná, ktorá nadobúda hodnoty počtu bielych guľôčok medzi štyrmi náhodne vybranými guľôčkami (bez vrátenia).

- i. Zostrojte pravdepodobnostnú tabuľku náhodnej premennej X (hodnoty zapíšte v tvare zlomkov);
- ii. Vypočítajte strednú hodnotu náhodnej premennej X .
- iii. Vypočítajte $P(0 < X \leq 2)$, $P(X > E(X))$.
- iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \left\| \begin{array}{c|c|c|c} 0 & 1 & 2 & 3 \\ \hline \frac{15}{126} & \frac{60}{126} & \frac{45}{126} & \frac{6}{126} \end{array} \right.$; ii) $E(X) = \frac{4}{3}$; iii) $P(0 < X \leq 2) = \frac{105}{126}$, $P(X > E(X)) = \frac{51}{126}$

5. V krabici je 9 guľôčok, z ktorých jedna tretina sú biele guľôčky. Nech X je náhodná premenná, ktorá nadobúda hodnoty počtu bielych guľôčok medzi štyrmi náhodne vybranými guľôčkami, ak guľôčky po vytiahnutí vraciame späť do krabice.

- i. Zostrojte pravdepodobnostnú tabuľku náhodnej premennej X (hodnoty zapíšte v tvare zlomkov);
- ii. Vypočítajte strednú hodnotu a disperziu náhodnej premennej X .
- iii. Vypočítajte $P(X \geq 3)$, $P(X < E(X))$.

iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c|c} 0 & 1 & 2 & 3 & 4 \\ \hline \frac{16}{81} & \frac{32}{81} & \frac{24}{81} & \frac{8}{81} & \frac{1}{81} \end{array}$; ii) $E(X) = \frac{4}{3}$, $D(X) = \frac{8}{9}$; iii) $P(X \geq 3) = \frac{1}{9}$, $P(X < E(X)) = \frac{48}{81}$

6. Pravdepodobnosť zhotovenia štandardnej súčiastky je 0,8. Z vyrobenej série súčiastok kontrolór vyberá postupne súčiastky a kontroluje ich kvalitu. Ak je súčiastka kvalitná, kontrolór vyberie ďalšiu, ale vyberie najviac 4 súčiastky. Ak kontrolovaná súčiastka nezodpovedá štandardu, kontrola sa zastaví a séria sa vyradí. Náhodná premenná X nadobúda hodnoty počtu kontrolovaných súčiastok. Určte:

i. pravdepodobnostnú tabuľku náhodnej premennej X ;

ii. pravdepodobnosť toho, že budú kontrolované aspoň tri súčiastky;

iii. strednú hodnotu a disperziu náhodnej premennej X ;

iv. distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c} 1 & 2 & 3 & 4 \\ \hline 0,2 & 0,16 & 0,128 & 0,512 \end{array}$; ii) $E(X) = 2,952$; iii) $P(X \geq 3) = 0,64$.

7. Predpokladajme, že hádzeme súčasne tromi mincami. Vykonáme tri hody. Nech X je náhodná premenná, ktorá reprezentuje počet hodov, pri ktorých hodíme dve hlavy a jeden znak.

i. Zostrojte pravdepodobnostnú tabuľku náhodnej premennej X (hodnoty zapíšte v tvare zlomkov);

ii. Vypočítajte strednú hodnotu a disperziu náhodnej premennej X .

iii. Vypočítajte $P(X > 1)$, $P(X \leq E(X))$.

iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c} 0 & 1 & 2 & 3 \\ \hline \frac{125}{512} & \frac{225}{512} & \frac{135}{512} & \frac{27}{512} \end{array}$; ii) $E(X) = \frac{9}{8}$, $D(X) = \frac{45}{64}$; iii) $P(X > 1) = \frac{162}{512}$,
 $P(X \leq E(X)) = \frac{350}{512}$

8. Predpokladajme, že hádzeme súčasne dvoma kockami. Nech X je náhodná premenná, ktorá reprezentuje minimum hodených hodnôt.

i. Zostrojte pravdepodobnostnú tabuľku pre náhodnú premennú X (hodnoty zapíšte v tvare zlomkov).

ii. Vypočítajte strednú hodnotu a disperziu náhodnej premennej X .

iii. Vypočítajte $P(X > 4)$, $X \leq E(X)$.

iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c|c|c} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \\ \hline \frac{11}{36} & \frac{9}{36} & \frac{7}{36} & \frac{5}{36} & \frac{3}{36} & \frac{1}{36} \end{array}$; ii) $E(X) = \frac{91}{36}$, $D(X) = \frac{2555}{1296}$; iii) $P(X > 4) = \frac{1}{9}$, $P(X \leq E(X)) = \frac{5}{9}$

9. Predpokladajme, že hádzeme súčasne dvoma kockami. Nech X je náhodná premenná, ktorá reprezentuje súčet hodených hodnôt.

i. Zostrojte pravdepodobnostnú tabuľku pre náhodnú premennú X (hodnoty zapíšte v tvare zlomkov).

ii. Vypočítajte strednú hodnotu a disperziu náhodnej premennej X .

iii. Vypočítajte pravdepodobnosť, že súčet hodnôt je menší ako 9.

iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c} 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9 & 10 & 11 & 12 \\ \hline \frac{1}{36} & \frac{2}{36} & \frac{3}{36} & \frac{4}{36} & \frac{5}{36} & \frac{6}{36} & \frac{5}{36} & \frac{4}{36} & \frac{3}{36} & \frac{2}{36} & \frac{1}{36} \end{array}$

ii) $E(X) = 7$, $D(X) = \frac{35}{6}$; iii) $P(X < 9) = \frac{13}{18}$

10. Terč tvorí kruh K a dve medzikružia M_1 a M_2 . Zásah do kruhu K znamená 10 bodov, zásah do medzikružia M_1 znamená 5 bodov a do M_2 znamená 0 bodov. Pravdepodobnosť zásahu kruhu K je 0,5, pravdepodobnosť zásahu medzikružia M_1 je 0,3 a pravdepodobnosť zásahu medzikružia M_2 je 0,2. Nech náhodná premenná X je rovná počtu získaných bodov pri 2 nezávislých výstreloch. Určte:

i. zákon rozdelenia pravdepodobnosti náhodnej premennej X (pravdepodobnostnú tabuľku);

ii. strednú hodnotu náhodnej premennej X ;

iii. pravdepodobnosti $P(X \leq 10)$, $P(5 < X \leq 15)$;

iv. Napíšte distribučnú funkciu náhodnej premennej X .

$\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c|c} 0 & 5 & 10 & 15 & 20 \\ \hline 0,04 & 0,12 & 0,29 & 0,3 & 0,25 \end{array}$; ii) $E(X) = 13$; iii) $P(X \leq 10) = 0,45$; $P(5 < X \leq 15) = 0,59$.

11. V triede je 15 študentov, z ktorých jedna tretina študuje s vyznamenaním. Nech X je náhodná premenná, ktorá nadobúda hodnoty počtu vyznamenaných študentov medzi tromi náhodne vybranými študentmi. Určte:
- zákon rozdelenia pravdepodobnosti náhodnej premennej X (pravdepodobnostnú tabuľku);
  - pravdepodobnosť, že medzi tromi náhodne vybranými študentmi bol aspoň jeden vyznamenaný študent.
  - strednú hodnotu náhodnej premennej X .
  - distribučnú funkciu náhodnej premennej X .
- i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c} 0 & 1 & 2 & 3 \\ \hline \frac{120}{455} & \frac{225}{455} & \frac{100}{455} & \frac{10}{455} \end{array}$; ii) $P(X \geq 1) = \frac{335}{455}$; iii) $E(X) = 1$.
12. Pravdepodobnosť správnej odpovede na konkurze je 0,7. Predseda komisie kladie otázky. Ak respondent odpovie nesprávne, ďalšiu otázku nedostane a je vyradený. Ak odpovie správne, dostane ďalšiu otázku, ale spolu dostane najviac 4 otázky. Určte:
- pravdepodobnostnú tabuľku náhodnej premennej X , ktorá nadobúda hodnoty počtu položených otázok;
  - strednú hodnotu náhodnej premennej X ;
  - pravdepodobnosť toho, že budú položené aspoň tri otázky;
  - distribučnú funkciu náhodnej premennej X .
- i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c} 1 & 2 & 3 & 4 \\ \hline 0,3 & 0,21 & 0,147 & 0,1029 \end{array}$; ii) $E(X) = 2,533$; iii) $P(X \geq 3) = 0,49$.
13. V dvoch krabiciach sú očíslované guľky. V 1. krabici majú dve guľky číslo 1, dve guľky číslo 2 a jedna guľka má číslo 5. V 2. krabici majú tri guľky číslo 1 a dve guľky číslo 2. Z oboch krabíc náhodne vyberieme po jednej guľke a vypočítame súčin čísel. Získané číslo je náhodná premenná X . Určte:
- pravdepodobnostnú tabuľku náhodnej premennej X ;
  - strednú hodnotu náhodnej premennej X ;
  - disperziu náhodnej premennej X ;
  - modus náhodnej premennej X .
- i) $\frac{x_i}{p_i} \parallel \begin{array}{c|c|c|c|c} 1 & 2 & 4 & 5 & 10 \\ \hline \frac{6}{25} & \frac{10}{25} & \frac{4}{25} & \frac{3}{25} & \frac{2}{25} \end{array}$; ii) $E(X) = \frac{77}{25}$; iii) $D(X) = \frac{3696}{625}$; iv) $Mo(X) = 2$.
14. Do predajne príde priemerne 90 zákazníkov za hodinu. Vypočítajte pravdepodobnosť toho, že
- v priebehu 5 minút nepríde do predajne žiaden zákazník,
  - v priebehu 3 minút prídu do predajne aspoň traja zákazníci,
  - v priebehu 4 minút prídu do predajne najviac traja zákazníci. [i) $5,53 \cdot 10^{-4}$; ii) 0,82641; iii) 0,1512]
15. Rádioaktívna látka vyžaruje priemerne 80 častíc za minútu. Vypočítajte pravdepodobnosť toho, že
- v priebehu 5 sekúnd vyžiari najviac 2 častice;
  - v priebehu 3 sekúnd vyžiari aspoň 4 častice.
  - v priebehu 6 sekúnd vyžiari 8 častíc. [i) 0,03804; ii) 0,56653; iii) 0,1396]
16. V krajčírskych dielni prijímajú priemerne 12 nových zakázok za 5 pracovných dní. Vypočítajte pravdepodobnosť toho, že
- počas 3 pracovných dní prijímajú 8 zakázok,
  - počas jedného pracovného dňa prijímajú aspoň 2 zakázky,
  - počas dvoch pracovných dní prijímajú najviac 3 zakázky. [i) 0,13372; ii) 0,69156; iii) 0,2942]
17. Telefónna ústredňa zapojí počas jednej hodiny priemerne 30 hovorov. Aká je pravdepodobnosť, že ústredňa v priebehu
- 3 minút zapojí práve 5 hovorov;
  - 10 minút zapojí viac ako 4 hovory;
  - 5 minút zapojí najviac 2 hovory. [i) 0,0141; ii) 0,5595; iii) 0,5438]
18. Medzi 11⁰⁰ a 11⁴⁰ prichádza na obed do jedálne priemerne 200 stravníkov. Aká je pravdepodobnosť, že
- v priebehu 2 minút nepríde žiaden stravník,
  - že v priebehu jednej minúty prídu najviac traja stravníci,

iii. v čase medzi 11²⁰ a 11²³ prídu aspoň štyria stravníci.

[i) $4,54 \cdot 10^{-4}$; ii) 0,265; iii) 0,99979]

19. Pracovníci prichádzajú k terminálu nezávisle na sebe v priemere traja za hodinu. Vypočítajte pravdepodobnosť toho, že

i. počas trojhodinového intervalu príde k terminálu aspoň 4 pracovníci,

ii. počas dvojhodinového intervalu príde k terminálu viac ako 5, ale maximálne 8 pracovníkov.

iii. počas hodinového intervalu príde k terminálu najviac 4 pracovníci.

[i) 0,97877; ii) 0,40156, iii) 0,8152]